

^(א) נז"ל והא תנא פירוש נמוחאנא, ^(ב) ערכין כ. (מוס' ערכין פ"ג ע"ש), ^(ג) סנהדרין ע"א; ^(ד) ע"ז כ: ע"ש שקלים פ"ג ה"ג, ^(ה) (מוספי' פ"א ע"ש), ^(ו) (לעיל מה:), ^(ז) לעיל כב., ^(ח) לעיל י"א.; ^(ט) וויקרא ^(י) (דברים כ"א), ^(יא) (שיריון ל"א), ^(יב) (דברים כג.), ^(יג) (דברים כג.).

‏»‏

תורה אור השלם

1. וְעָנְשׁוּ אוֹתוֹ מֵאֵה כֶּסֶף וְנָתַנוּ לְאִבֵּי הַנֶּעֱרָה כִּי הוֹצִיאָהּ שָׁם רַע עַל הַתּוֹלָת יִשְׂרָאֵל וְלֹא תוֹרֶה לְאִשָּׁה לֹא יוֹכַל לְשַׁלְּתָהּ כָּל יָמֶיהָ: דברים כב יט
2. וְלִקְחוּ זָקֵנִי הָעִיר הַזֹּאת אֶת הָאִישׁ וְיִסְרוּ עִמּוֹ אֶף כָּלֵן בֶּן עִמּוֹ וְהִיטּוּ וִיסְרוּ דַּהֲכָה מִיּוֹסְרוֹ דַּהֲסָה וְהָהוּא וִיסְרוּ דַּהֲסָה מִנֶּחֱן שְׁעֵמוֹ דִּלְגַּמְרִיה לָנֶחֱ שְׁעֵמוֹ עַל וִיסְרוֹ דַּהֲכָה וְהִדֵּר יִלְיָן בֶּן דַּאֲיִיתִין הֲכָה מִנֶּחֱ וְהִיא אִם בֶּן הַסּוֹת מֵה הַסָּס מַלְקוֹת אֶף הֲכָה מַלְקוֹת: ונשמרם מכל דבר רע. וכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה: ^(א) לדרבנן פנחס. במסכת עבודה זרה: **שלא יסרה ציור** **ויבא לידי עומאה צלילה**. דסמין ליה כי יהיה בן איש וגו': ^(ב) ר' לוי. ורכיל לשון ר' לי תהיה: **לא אמר לעדים**. המעידים על זנותה: **שכן בקרקע**. לרבי יהודה מהו כיון דמרביט גמר כסף או אוכל צעין דהוו מטלטלין כדכתיב לענין רביט או דלמא לממון הוא דגמר ג"ש ואפי' מקרקעי: **על נשואין הראשונים**. כנסה ולא הולא ש"ר וגרשה והחזירה ואחר כך מולא שם רע לא מלאמי בתולים לנישואין קמאי: **ולא ליבס**. אין יבס שהולא שם רע על נישואי אחיו בכלל פרשה זו לטעון טענת בתולים. איפשטיא ליה צעאי כתרתייחא: **ויבס מעיקרא יש לה כטובה מנה**. קסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כטובה מנה: **כשרי בתולים**. עדים שזימנו או יכחשו אמת אלו ויכשירו את בתן לבתולה גמורה: **כשרי בתולי כתי**. עדים המזימין את עדיו: **שלא מלינו שחלק הכסות**. משכבי אשה כתיב (ויקרא יח) שני משכבותיה שוין לכל משפט עריות: **במולא שם רע חלק**. שאם הביא עדים שנצטלה ארוסתו שלא כדרכה ונמצאו זוממין אינו נותן מזה סלע דלא מלאמי בתולים כתיב ^(א) במקום בתולים: **אינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויולא שם רע כדדרכה**. כלומר כשבעל נאמר דברים ובעילתו אפילו היא שלא כדרכה כי היכי דלא חלק בשאר עונשין אבל ביאה של זנות שהוא מולא לעו עליה כריך שיאמר על ביאה כדרכה ולקמן מפרש לה: ^(א) ידי

רב פפא אמר. לעולם מלקות ממש ומאי בעל לוקה לא בעל אינו לוקה דקאמר בהך כרייתא ממון דמאה סלע קאמר: **חלי ערכו**. לפי שניו דערך קלוצ כפרשהי' לפי השנים: **גזירה חלי ערכו**. דמשמע חלי ערך שלם שקלוצ לו לפי שנים: **אטו חליו** עלי או ערך ראשי או לצי עלי נותן ערך שלם דהוא ליה מעריך אבר שהנשמה תלויה צו וגבי ערכין כתיב (ויקרא כ) בערך נפשות שהמעריך אבר שהנשמה תלויה צו נותן קלצה שנמנה צו תורה: **ויסרו מווסרו ויסרו מכן**. כתיב הכא ויסרו אותו וכתיב גבי סורר ומורהי' ויסרו מה להלן בן עמו אף כלן בן עמו והיינו ויסרו דהכא מווסרו דהתם וההוא ויסרו דהתם מנן שְׁעֵמוֹ דִּלְגַּמְרִיה לָנֶחֱ שְׁעֵמוֹ עַל וִיסְרוֹ דַּהֲכָה וְהִדֵּר יִלְיָן בֶּן דַּאֲיִיתִין הֲכָה מִנֶּחֱ וְהִיא אִם בֶּן הַסּוֹת מֵה הַסָּס מַלְקוֹת אֶף הֲכָה מַלְקוֹת: **ונשמרם מכל דבר רע**. וכל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה: ^(א) לדרבנן פנחס. במסכת עבודה זרה: **שלא יסרה ציור** **ויבא לידי עומאה צלילה**. דסמין ליה כי יהיה בן איש וגו': ^(ב) ר' לוי. ורכיל לשון ר' לי תהיה: **לא אמר לעדים**. המעידים על זנותה: **שכן בקרקע**. לרבי יהודה מהו כיון דמרביט גמר כסף או אוכל צעין דהוו מטלטלין כדכתיב לענין רביט או דלמא לממון הוא דגמר ג"ש ואפי' מקרקעי: **על נשואין הראשונים**. כנסה ולא הולא ש"ר וגרשה והחזירה ואחר כך מולא שם רע לא מלאמי בתולים לנישואין קמאי: **ולא ליבס**. אין יבס שהולא שם רע על נישואי אחיו בכלל פרשה זו לטעון טענת בתולים. איפשטיא ליה צעאי כתרתייחא: **ויבס מעיקרא יש לה כטובה מנה**. קסבר כנסה בחזקת בתולה ונמצאת בעולה יש לה כטובה מנה: **כשרי בתולים**. עדים שזימנו או יכחשו אמת אלו ויכשירו את בתן לבתולה גמורה: **כשרי בתולי כתי**. עדים המזימין את עדיו: **שלא מלינו שחלק הכסות**. משכבי אשה כתיב (ויקרא יח) שני משכבותיה שוין לכל משפט עריות: **במולא שם רע חלק**. שאם הביא עדים שנצטלה ארוסתו שלא כדרכה ונמצאו זוממין אינו נותן מזה סלע דלא מלאמי בתולים כתיב ^(א) במקום בתולים: **אינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויולא שם רע כדדרכה**. כלומר כשבעל נאמר דברים ובעילתו אפילו היא שלא כדרכה כי היכי דלא חלק בשאר עונשין אבל ביאה של זנות שהוא מולא לעו עליה כריך שיאמר על ביאה כדרכה ולקמן מפרש לה: ^(א) ידי

רב פפא אמר מאי בעל לוקה דקתני התם ממון וקרי ליה לממון מלקות אין והא ^(א)תנן ^(ב)האומר חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו רבי יוסי בר' יהודה אומר לוקה ונותן ערך שלם לוקה אמאי אמר רב פפא לוקה בערך שלם מאי טעמא גזירה חצי ערכו אטו ערך חציו בערך חציו הוי ליה אבר שהנשמה תלויה בו ח"ר ^(א)וענשו אותו זה ממון ^(ב)ויסרו זה מלקות בשלמא וענשו זה ממון דכתיב וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה אלא ויסרו זה מלקות מנלן ^(א)א"ר אבהו למדנו יסרו ^(ב)מיסרו ויסרו מבן ובן מבן ^(א)והיה אם בן הכות הרשע אוהרה למוציא שם רע מנלן ר' אלעזר אמר ^(א)מלא תלך רכיל רבי נתן אומר ^(ב)מונשמרת מכל דבר רע ורבי אלעזר מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא מיבעי ליה לכדר' פנחס בן יאיר ונשמרת מכל דבר רע ^(א)מכאן אמר ר' פנחס בן יאיר ^(א)אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה ור' נתן מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא ^(א)אוהרה לב"ד שלא יהא רך לזה וקשה לזה ^(א)הלא אמר לעדים בואו והעידונו והן מעידים אותו מאליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלעים ^(א)היא וזוממיה מקדימין לבית הסקילה היא וזוממיה סלקא דעתך אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה טעמא דלא אמר להו הא אמר להו אע"ג דלא אגרינהו לאפוקי מדר'

רב פפא אמר מאי בעל לוקה דקתני התם ממון וקרי ליה לממון מלקות אין והא ^(א)תנן ^(ב)האומר חצי ערכי עלי נותן חצי ערכו רבי יוסי בר' יהודה אומר לוקה ונותן ערך שלם לוקה אמאי אמר רב פפא לוקה בערך שלם מאי טעמא גזירה חצי ערכו אטו ערך חציו בערך חציו הוי ליה אבר שהנשמה תלויה בו ח"ר ^(א)וענשו אותו זה ממון ^(ב)ויסרו זה מלקות בשלמא וענשו זה ממון דכתיב וענשו אותו מאה כסף ונתנו לאבי הנערה אלא ויסרו זה מלקות מנלן ^(א)א"ר אבהו למדנו יסרו ^(ב)מיסרו ויסרו מבן ובן מבן ^(א)והיה אם בן הכות הרשע אוהרה למוציא שם רע מנלן ר' אלעזר אמר ^(א)מלא תלך רכיל רבי נתן אומר ^(ב)מונשמרת מכל דבר רע ורבי אלעזר מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא מיבעי ליה לכדר' פנחס בן יאיר ונשמרת מכל דבר רע ^(א)מכאן אמר ר' פנחס בן יאיר ^(א)אל יהרהר אדם ביום ויבא לידי טומאה בלילה ור' נתן מאי טעמא לא אמר מהאי ההוא ^(א)אוהרה לב"ד שלא יהא רך לזה וקשה לזה ^(א)הלא אמר לעדים בואו והעידונו והן מעידים אותו מאליהן הוא אינו לוקה ואינו נותן מאה סלעים ^(א)היא וזוממיה מקדימין לבית הסקילה היא וזוממיה סלקא דעתך אלא או היא או זוממיה מקדימין לבית הסקילה טעמא דלא אמר להו הא אמר להו אע"ג דלא אגרינהו לאפוקי מדר' יהודה דתניא רבי יהודה אומר אינו חייב עד שישכור עדים מ"מ דר' יהודה אמר ר' אבהו אתיא שימה שימה כתיב הכא ^(א)ושם לה עלילות דברים וכתיב התם ^(א)לא תשימון עליו נשך מה להלן ממון אף כאן ממון אמר רב נחמן בר יצחק וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי אתיא שימה שימה בעי רבי ירמיה שכן בקרקע מהו בפחות משהו פרוטה מהו שניהם בפרוטה מהו בעי רב אשי יהוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו על נישואי אחיו מהו פשוט מיהא חדא ^(א)דתני ר' יונה ^(א)את בתי נתתי לאיש הזה ולזה ולא ליבם מאי רבנן ומאי ר' אליעזר בן יעקב דתניא ^(א)כיצד יהוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי לבתך בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה נמצא ששם רע אינו שם רע הוא לוקה ונותן מאה סלע בין בעל ובין לא בעל רבי אליעזר בן יעקב אומר לא נאמרו דברים הללו אלא כשבעל בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)ובא אליה ואקרב אליה אלא לרבנן מאי ובא אליה ואקרב אליה ובא אליה בעלילות ואקרב אליה בדברים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)לא מצאתי לבתך בתולים אלא לרבנן מאי לא מצאתי לבתך בתולים לא מצאתי לבתך כשרי בתולים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)ובא אליה ואקרב אליה בתי אלא לרבנן מאי

נערה שנתפתתה פרק רביעי כתובות מו.

אתיא שימה שימה. נראה דלאו ג"ש גמורה היא מדצעי בסמוך שכן בקרקע או בפחות משהו פרוטה מהו אף ע"ג דאין רביט בקרקע אלא דווקא דומיא דכסף ואוכל ולא בפחות משהו פרוטה מדאמר בריש איזהו נשך (ב"מ דף ס"א. ושם) למה לי דכתב רחמנא לאו בגזל לאו ברביט לאו באונאה ואם יש רביט בפחות משהו פרוטה הא אינטריך לאו ברביט לפחות משהו פרוטה והנך נמי לא ילפינן מיניה דמה לרביט שכן ישנה בפחות משהו פרוטה והא דלאמר בערכין (דף נ"א. ושם) גבי בתי ערי חומה רביט הוא אלא שהמורה התיירוה התם חשיב רביט לפי שעומד צביט בשכר הממנת מעותיו אבל אם אדם ליה שדה שאם שטפה נהר יפרע לו שדה וחלי או עשר פגנים טעונות פגין או צוסר צי"א דלכלי עלמא כקרקע דמילא לשבועה ולכל דבר שמה כי האי גוונא לא הוי רביט בקרקע: **בשרמא** ד"א בן יעקב היינו דכתיב ופרשו השמלה.

תימה דע"כ צדיק עדים שזינתה איירי דמשום שלא ימצאו על השמלה דם בתולים אין להוכיגה ח"כ מה תועלת יש כפרישת השמלה דפשיטא דלא מיתכחשי עדים בשביל כך דיש לתלות שהנוף הטה וי"ל דסבר דלא מיתייב אלא אם כן העיז פניו לשנות הידוע שמצויף להראות השמלה צלא בתולים לבית דין ונמצא שקרן שהיא מלאה דם:

דברים ששם לה. לא מלשון שמלה דריש דהא מפרש בצרייתא דמיתיי שמלה כשמלה חדשה אלא לישנא דקרא נקט ושם לה עלילות דברים: ואימא

יהודה דתניא רבי יהודה אומר אינו חייב עד שישכור עדים מ"מ דר' יהודה אמר ר' אבהו אתיא שימה שימה כתיב הכא ^(א)ושם לה עלילות דברים וכתיב התם ^(א)לא תשימון עליו נשך מה להלן ממון אף כאן ממון אמר רב נחמן בר יצחק וכן תני רב יוסף צידוני בי רבי שמעון בן יוחאי אתיא שימה שימה בעי רבי ירמיה שכן בקרקע מהו בפחות משהו פרוטה מהו שניהם בפרוטה מהו בעי רב אשי יהוציא שם רע על הנישואין הראשונים מהו על נישואי אחיו מהו פשוט מיהא חדא ^(א)דתני ר' יונה ^(א)את בתי נתתי לאיש הזה ולזה ולא ליבם מאי רבנן ומאי ר' אליעזר בן יעקב דתניא ^(א)כיצד יהוצאת שם רע בא לבית דין ואמר פלוני לא מצאתי לבתך בתולים אם יש עדים שזינתה תחתיו יש לה כתובה מנה אם יש עדים שזינתה תחתיו בסקילה זינתה מעיקרא יש לה כתובה מנה נמצא ששם רע אינו שם רע הוא לוקה ונותן מאה סלע בין בעל ובין לא בעל רבי אליעזר בן יעקב אומר לא נאמרו דברים הללו אלא כשבעל בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)ובא אליה ואקרב אליה אלא לרבנן מאי ובא אליה ואקרב אליה ובא אליה בעלילות ואקרב אליה בדברים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)לא מצאתי לבתך בתולים אלא לרבנן מאי לא מצאתי לבתך בתולים לא מצאתי לבתך כשרי בתולים בשלמא לרבי אליעזר בן יעקב היינו דכתיב ^(א)ובא אליה ואקרב אליה בתי אלא לרבנן מאי

ואלה בתולי בתי ואלה כשרי בתולי בתי בשלמא לר"א בן יעקב היינו דכתיב ופרשו השמלה אלא לרבנן מאי ופרשו השמלה אמר רבי אבהו פרשו מה ששם לה כדתניא ופרשו השמלה עדים של זה ועדים של זה ובוררין את הדבר כשמלה חדשה רבי אליעזר בן יעקב אומר דברים ככתבן שמלה ממש שלח רבי יצחק בר רב יעקב בר גיורי משמיה דרבי יוחנן אע"ג דשלא מצינו בכל התורה כולה שחלק הכתוב בין ביאה כדרכה לביאה שלא כדרכה למכות ולעונשין אבל מוציא שם רע חלק לאינו חייב עד שיבעול שלא כדרכה ויוציא שם רע כדרכה כמאן אי כרבנן אף על גב דלא בעל אי כר' אליעזר בן יעקב אירי

‏»‏

עין משפט נר מצוה

לא א ב מיי פ"ב מהל' ערכין הל' צ סנה עשין קפח: **ל**ג ג מיי פכ"א מהל' איסורי ביאה הל' ה כא סנה לאחין קבו טושי"ע אה"ע סי' כב סעיף ג: **ל**ד ד מיי פכ"א מהל' סנהדרין הל' א סנה עשין קמ טושי"ע ח"מ סי' יח סעי' א: **ל**ה ה מיי פ"ג מהל' נערה בתולה הל' יא טושי"ע סי' קעז: **ל**ו ו ד מיי שם הל' ט: **ל**ז ז ט י מיי שם הל' יב:

לח ח מיי פ"א מהל' איסורי ביאה הל' י טז ח סנה לאחין כ טושי"ע אה"ע סי' כ סעי' א כגה"ה:

לט ט מיי פ"ג מהל' נערה הל' י:

‏»‏

מוסף רש"י

למדנו יסרו מוסר. ויסרו דמולא שם רע מווסרו אותו דבן סורר ומורה, וההוא ויסרו דבן סורר ומורה למדת מנן דכתיב גביה בן וההוא אס בן למדת מנן והיה אס בן הכות הרשע (סנהדרין ע"א). ונשמרת מכל דבר רע. וסמין ליה כי יהיה בן איש אחר לא יהיה טהור מקדש לילה, וקא מזהר ליה להשמר שלא יבא לידי כך (ע"ז כ). היא, אם אמת היא, וזוממיה. עדים שהיו מעידים על זנותה ונמצאו זוממין, מקדימין לבית הסקילה. כלומר ישימו בנזק לשם כי אין להם גם והטלתה מן המיתה האמת (קע"ל ח"ה). היא וזוממיה סלקא דעתך. אם אמת היא שקר, אלא או היא, אם אמת, או זוממיה. אם שקר (שם). לזה ולא ליבם. אם הולא שם רע על נישואי אחיו, שאין היבס ידיון כמולא שם רע לענש כמאה כסף (קע"ל כב.). כיצד הוצאת שם רע. לענש מאה כסף אם שקר ולסקל אם אמת היא, בא לבית דין. וקוק לצוא לבית דין, ואומר סי' (קע"ל יא.).